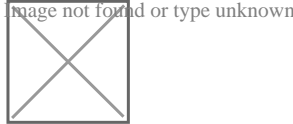

Η κατά Θεόν πορεία του Γέροντος Ιωσήφ του Ησυχαστού [2]

[/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Γέρ. Ιωσήφ Ησυχαστής / Συναξαριακές Μορφές](#)

[Συνέχεια προηγούμενου άρθρου: pemptousia.gr/?p=11474]

**«Μέλλω δι' αγάπην σας...
σκιαγραφήσαι τον βίον μου».[3]**

Είναι πολύ σημαντική η αποψινή βραδιά. Ένας γίγαντας του Πνεύματος, ένας άνθρωπος του Θεού, ο Γέροντας Ιωσήφ ο Σηλαιώτης η Ησυχαστής τιμάται στον τόπο του. Επί τέλους διοργανώθηκε και στην ιδιαίτερη πατρίδα του εκδήλωση μνήμης και τιμής γι' αυτήν την ισχυρή προσωπικότητα, που με την έντονη πνευματική και ηθική ακτινοβολία της, δημιούργησε τις υγιείς προϋποθέσεις για την ανοδική πορεία του Αγίου Όρους, που αποτελεί σήμερα την ακρόπολη της Ορθοδοξίας μας.

Ο σκοπός μας δεν είναι να τον τιμήσουν μόνο οι συγχωριανοί του, αλλά κυρίως να τον γνωρίσουν. Είναι αδιανόητο να είναι πασίγνωστος στους ανά τα πέρατα της οικουμένης Ορθοδόξους Χριστιανούς και στον τόπο του να παραμένει άγνωστος. Και η γνωριμία αυτή συνοδεύεται απαραίτητα από την βαθύτατη συναίσθηση της ευθύνης που έχουμε να επωμισθούμε ευχαρίστως την βαρύτατη πνευματική κληρονομιά που μας άφησε και να την μετουσιώσουμε σε πράξη όλοι μας. Ίσως μερικοί να στέκονται σκεπτικοί και ν' αμφιβάλλουν διότι ζούμε σε μία εποχή που όλα γκρεμίζονται και ισοπεδώνονται. Κάποιοι όμως πρέπει να γίνουν το προζύμι που θα γίνει αιτία αύριο να ζυμωθεί όλο το φύραμα, όταν όλοι οι συνάνθρωποί μας διαπιστώσουν τα αδιέξοδα μιας πορείας χωρίς Θεό, αξίες και ιδανικά.

Το μέρος που βρισκόμαστε αυτή την στιγμή απέχει λίγα μόλις μέτρα από το πατρικό σπίτι του π. Ιωσήφ. Εδώ, στα χώματα αυτά, έπαιξε, γέλασε και έκλαψε σαν παιδί. Ο τόπος που γεννιέται κάποιος παίζει οπωσδήποτε σημαντικότερο ρόλο στην διαμόρφωση του χαρακτήρα του, στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς του. Σημαδεύει ανεξίτηλα την μετέπειτα πορεία του. Και αν επιδρούν στον

άνθρωπο τόσο πολύ τα άψυχα πράγματα του κόσμου τούτου, πολύ πιο καθοριστικός είναι ο ρόλος που διαδραματίζει το έμψυχο περιβάλλον.

Το έτος 1897 είδε για πρώτη φορά το φως του ήλιου ο μικρός. Το χωριό μας τότε ήταν κυριολεκτικά ένα μεγάλο Μοναστήρι. Οι πρόγονοί μας ζούσαν όπως τους μάθαινε η μεγάλη μητέρα όλων μας που ονομάζεται Εκκλησία του Χριστού. Ξυπνούσαν και έπεφταν να κοιμηθούν προφέροντας το όνομα του Θεού, επικαλούμενοι την βοήθεια της Παναγίας μας και τις πρεσβείες των Αγίων μας.

Οι ευσεβείς παραδόσεις σηματοδοτούσαν έντονα την πορεία της ζωής τους. Η Παράδοση της Ορθοδοξίας μας ήταν το καθημερινό τους βίωμα. Ήταν αυστηρότατα προσηλωμένοι στις αρχές της Πίστεώς μας. Τηρούσαν τις νηστείες και τις αργίες όλου του Εκκλησιαστικού έτους. Την κωμόπολη τότε των Λευκών στόλιζαν πολλά, κάτασπρα εκκλησάκια που τα γιόρταζαν με αρτοκλασίες, λιτανείες και άλλες ευλαβείς συνήθειες. Η συμμετοχή ήταν πάνδημη και η λατρεία του Θεού συνειδητή.

Το καντήλι της Πίστης ήταν άσβεστο στις ψυχές όλων των Λευκιανών του καιρού εκείνου και οι θεοειδείς αρετές τους έλαμπαν στα φωτεινά τους πρόσωπα.

Οι δεσμοί που τους ένωναν με τα Μοναστήρια του νησιού ήταν ισχυροί και η γνώμη και συμβουλή των πνευματικών τους πατέρων ήταν νόμος απαράβατος για

τους ίδιους. Τα φτωχικά τους σπιτάκια ήταν το καθένα ένα μικρό ησυχαστήριο με το ακοίμητο καντήλι, το θυμιατήρι, το εικονοστάσιο, μπροστά στο οποίο όλα τα μέλη της οικογένειας γονάτιζαν και προσεύχονταν εμπιστευόμενοι την ζωή τους ολόκληρη στην Πρόνοια του Παντοδυνάμου Θεού.

Σε μία τέτοια οικογένεια με πλούσια εκκλησιαστικά βιώματα ανατράφηκε ο μικρός Φραγκίσκος. Η απλοϊκή και ευλαβέστατη μητέρα του Μαρία τον επηρέασε πολύ σημαντικά στην ευσέβεια και έθεσε τα πρώτα θεμέλια πάνω στα οποία οικοδόμησε την μετέπειτα ολοκληρωμένη προσωπικότητά του ο νεαρός βλαστός της. Φύτεψε προσεκτικά και βαθιά μέσα στην αθώα παιδική του ψυχή την αγάπη προς τον Χριστό και άναψε ευλαβικά στον εσωτερικό του κόσμο το ακοίμητο καντήλι της Πίστεως. Ήταν πραγματική μάνα. Δεν ολοκλήρωσε την αποστολή της στην σαρκική γέννηση αλλά τον ανέθρεψε και πνευματικά. Τον έμαθε να διακρίνει το κακό, να επιλέγει το καλό και στις δύσκολες στιγμές να κρατιέται σταθερά στον βράχο της Πίστεως. Τον προετοίμασε έτσι κατάλληλα ώστε να αφιερωθεί στον Θεό όταν αργότερα δέχθηκε την μεγάλη κλήση να υπηρετήσει στα ανάκτορα του Ουρανού Βασιλέως Χριστού.

Θα ήταν όμως μεγάλη παράλειψη να μην αναφέρουμε και τον κατά κοινή ομολογία, ενάρετο εφημέριο του ενοριακού (μέχρι το 1948) Ναού της Αγίας Αικατερίνης, στην οποία εκκλησιαζόταν η οικογένεια του π. Ιωσήφ. Πρόκειται για τον αλησμόνητο λευίτη π. Γεώργιο Ασπρόπουλο (1863-1929) που τον εβάπτισε και επέδρασε καθοριστικά με την ευλάβειά του στον μικρό Φραγκίσκο. Ο ίδιος ο Γέροντας Ιωσήφ μαρτυρεί σε μία από τις επιστολές του ότι ο π. Γεώργιος είναι άγιος, θαυματουργός εν ζωή. Αξίζει κάποτε να κάνουμε ιδιαίτερη μνεία για τον π. Γεώργιο, που αν και πέρασαν τόσα χρόνια από την κοίμησή του, η μνήμη του διατηρείται ακόμη ζωντανή στο χωριό μας, το οποίο ευεργέτησε ποικιλοτρόπως.

Επιστρέφουμε στην οικογένεια Κόττη στην οποία υπήρχαν ζωντανά παραδείγματα αρετής και περίσσιος πνευματικός πλούτος. Δεν συνέβαινε όμως το ίδιο και με τα υλικά αγαθά. Σ' αυτά υπήρχε μεγάλη έλλειψη με αποτέλεσμα η φτώχεια να σημαδέψει έντονα τα παιδικά χρόνια του Φραγκίσκου. Τα πράγματα έγιναν ακόμη πιο τραγικά όταν έφυγε για την άλλη ζωή ο πατέρας του. Ο μικρός Φραγκίσκος δεν μπορούσε να υποφέρει τις στέρσεις και όπως μας πληροφορεί σε μία ομιλία του ο υποτακτικός του, Γέροντας Εφραίμ ο Φιλοθείτης, έφθασε κάποτε στο σημείο να πεί μέσα του: «ή να πλουτήσω ή να πεθάνω!».

Έτσι αναγκάστηκε να εγκατασταθεί στην Αττική προς αναζήτηση ενός υποφερτού τρόπου ζωής, μήπως μπορέσει να βοηθήσει και την οικογένειά του.

Ήταν έξυπνος, δραστήριος και διέθετε μεγάλη σωματική δύναμη και αντοχή.

Επιδόθηκε με μεγάλη επιτυχία στο εμπόριο και σύντομα απέκτησε σημαντική περιουσία. Διακρινόταν για την τιμιότητά του και αισθανόταν μια αποστροφή για το άδικο και την πονηριά. Παρά τις θαυματικές όμως και αξιοζήλευτες επιτυχίες του στα οικονομικά, δεν τον γέμιζε εσωτερικά η κοσμική ζωή. Αισθανόταν μέσα του ένα κενό, η ψυχή του αναζητούσε ανώτερες καταστάσεις. Διψούσε «το ύδωρ το ζών»^[4], ήταν προορισμένος για πετάγματα αετού!

Ήλθε καιρός που κατέλαβε την ψυχή του μία αθυμία, μία ακεφιά, μία πλήξη προς καθετί το εγκόσμιο. Χάθηκε η χαρά και η διάθεση που είχε και ήταν διαρκώς άκεφος και μαραμένος. Είναι πολύ δύσκολες τέτοιες στιγμές στην ζωή μας και πολύ επικίνδυνες. Οι περισσότεροι συνάνθρωποί μας για να ξεφύγουν από το υπαρξιακό τους κενό στρέφονται στην αμαρτία και καταντούν αιχμάλωτοι και υποχείρια του σατανά.

Ο Φραγκίσκος όμως, είχε γερά θεμέλια και στάθηκε όρθιος στην μεγάλη αυτή κρίση που τον βρήκε. Οι προσευχές της Μητέρας του δεν πήγαν χαμένες και ο Θεός του έστειλε ένα δώρο για να μπορέσει να βγει από την σύγχυση που τον ταλαιπωρούσε και να ξεκινήσει την ανοδική του πορεία. Βρέθηκε στα χέρια του ένα υπέροχο βιβλίο με επιλογές από τους καλύτερους βίους Αγίων.

Η μελέτη της ζωής των Αγίων του έδωσε την δυνατότητα να πληροφορηθεί για τα μεγάλα κατορθώματα της Πίστεως. Βλέποντας την αρετή και την ανδρεία με την οποία αντιμετώπιζαν τις δυσκολίες της ζωής, άρχισε να φωτίζεται ο νους του. Έφυγε από μπροστά του το φοβερό σκοτάδι της απαισιοδοξίας και όλα πλέον τα βλέπει αισιόδοξα και εντελώς διαφορετικά. Βρέθηκε μπροστά σε μία ανώτερη κατάσταση, σ' έναν κόσμο φωτεινό, σ' ένα τρόπο ζωής που ικανοποιούσε την ψυχή του. Μέσα του ανθίζει το ευωδέστατο λουλούδι της πνευματικής ζωής που λέγεται μετάνοια. Από εδώ και πέρα αρχίζει να βαδίζει ένα καινούργιο δρόμο. Στην ζωή του η μία έκπληξη διαδέχεται την άλλη. Πλησιάζει η στιγμή των μεγάλων αποφάσεων...

Το εμπόριο το θεωρεί πλέον αδικία. Πρέπει να αφήσει οριστικά πίσω του ο,τιδήποτε έγινε αιτία να φθάσει στο αδιέξοδο που βίωσε και του προκάλεσε αυτό το φοβερό συναίσθημα που λέγεται απόγνωση. Αναζητεί πνευματικό στον οποίον εξομολογείται με θερμά δάκρυα και αποθέτει όλα τα βάρη της ψυχής του. Η απόφασή του για μετάνοια και αλλαγή τρόπου ζωής υλοποιείται αμέσως, γίνεται πράξη. Μοιράζει στους φτωχούς την περιουσία που με τόσο κόπο απέκτησε. Κάνει ό,τι μπορεί για να ενισχύσει την μεγάλη του αυτή απόφαση, για να παγιωθεί μέσα του η νέα εν Χριστώ ζωή που του φαίνεται τόσο ωραία και ταιριάζει απόλυτα με τις αναζητήσεις και τις επιδιώξεις του.

Ο πόθος του για τον Θεό γίνεται όλο και πιο έντονος, διάπυρος, τον καταφλέγει και μέσα του δημιουργείται η επιθυμία να αφιερωθεί ολοκληρωτικά σ' Αυτόν. Τα βιβλία με την ζωή των παλαιών μεγάλων Οσίων της Εκκλησίας μας καθώς και ένα εντυπωσιακό σημαδιακό όνειρο, που τον καλούσε να υπηρετήσει στα βασιλικά ανάκτορα, τον οδηγούν στην μεγάλη απόφαση να γίνει μοναχός. Προκειμένου να βεβαιωθεί ότι μπορεί να ακολουθήσει την ισάγγελη πολιτεία, υποβάλλει τον εαυτό του σε ανάλογες δοκιμασίες. Αποσύρεται σε ήσυχα και ερημικά μέρη για άσκηση και προσευχή προσπαθώντας να μιμηθεί κάθε είδους κακοπάθειες που διάβαζε στους βίους των Αγίων.

Η Αττική τότε είχε πολλούς ακατοίκητους και ησυχαστικούς τόπους που προσφέρονταν για τέτοια πνευματικά γυμνάσματα. Ανεβαίνει συχνά στο βουνό της Πεντέλης, αγρυπνεί πάνω στα δένδρα σαν τους παλαιούς στυλίτες, νηστεύει, κάνει μετάνοιες μιμούμενος τους μεγάλους ασκητές. Όταν πιά βεβαιώθηκε ότι μπορεί να γίνει μοναχός και καθώς μια θεϊκή φλόγα άναβε μέσα του όλο και πιο πολύ, αποφασίζει οριστικά να φύγει από τον κόσμο. Ένας Αγιορείτης μοναχός, που «τυχαία» γνώρισε, τον οδηγεί στο Άγιον Όρος κατά το 1921 σε ηλικία εικοσιτεσσάρων ετών. Από τις ερημιές της Αττικής βρέθηκε στα Κατουνάκια, τα ερημικότερα μέρη του Άθωνα. Τώρα ξεκινά ο μεγάλος αγώνας για την καταπολέμηση των παθών, ώστε να οικοδομηθεί μέσα του ο καινός, ο νέος άνθρωπος.

Στο Περιβόλι της Παναγίας αναζητεί την τελειότητα. Ψάχνει να βρεί ασκητές που ζούν το μοναχικό ιδεώδες στην πιο ολοκληρωμένη έκφραση και μορφή του. Αγωνιστές που έχουν φθάσει στα μέτρα των παλαιών Οσίων ασκητών. Την εποχή εκείνη το Άγιον Όρος βρισκόταν ατυχώς σε παρακμή και ήταν πολύ δύσκολο να βρεθούν τέτοιοι βιαστές της Βασιλείας των Ουρανών.

Ωστόσο όμως ο Θεός βλέπει την προθυμία του, τους μεγάλους κόπους του και δεν τον αφήνει μόνο. Η Θεία Χάρη τον επισκιάζει καθώς με πόνο, αγωνία και δάκρυα παρακαλεί τον Χριστό και την Κυρία Θεοτόκο να του παράσχουν την θεία βοήθεια. Η πρώτη αλλοίωση έγινε μέσα του καθώς μια μέρα προσευχόταν θερμά από την έρημο της Βίγλας ενώ ατένιζε ένα εκκλησάκι της Παναγίας που βρίσκεται στην κορυφή του Άθωνα. Το πρώτο μεγάλο δώρο ήλθε από τον ουρανό. Απέκτησε την νοερά αδιάλειπτη ευχή. Μέσα στην καρδιά του ακουγόταν καθαρά, ρυθμικά και χωρίς πλέον δική του προσπάθεια το «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με». Το γεγονός αυτό ήταν η απόδειξη και η επισφράγιση της επίσκεψης της Θείας Χάριτος. Από εδώ και πέρα έχει μέσα του ένοικο τον Θεό. Η χάρις που έλαβε κατά το Άγιο Βάπτισμα αναζωπυρώνεται. Ζει ουράνιες καταστάσεις. Τα «παθήματα του νυν καιρού»^[5] δεν είναι δυνατόν να σταθούν εμπόδιο στην μετέπειτα πορεία του. Τα

αγνοεί τελείως και ακολουθεί τον δρόμο που ξεκίνησε χωρίς να λογαριάζει και τις πιο μεγάλες δυσκολίες.

Οι ασκητικοί κόποι του εντείνονται. Δεν λείπουν ακόμη και οι μεγάλοι πειρασμοί, οι οποίοι ταλαιπωρούν αφάνταστα τον αγωνιστή, λησμονούνται όμως αμέσως, μόλις τους διαδεχθούν οι μεγάλες παρηγορίες της Θείας Χάριτος.

Σύντομα στην ζωή του θεοφόρου Γέροντος ήρθε και ο συνοδοιπόρος του, ο βιαστής της Βασιλείας των Ουρανών π. Αρσένιος, ομοϊδεάτης του και απόλυτα ταυτιζόμενος με τις ασκητικές του πρακτικές. Γνωρίστηκαν στην κορυφή του Άθωνα κατά την πανήγυρη της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού. Ταυτίστηκαν απόλυτα γιατί είχαν τις ίδιες αναζητήσεις και κοινούς πόθους. Δεσμεύτηκαν να μείνουν αχώριστοι μέχρι τον θάνατο, όπως και έγινε.

Η πρώτη τους κίνηση ήταν να ζητήσουν την συμβουλή του έμπειρου πνευματικού π. Δανιήλ στα Κατουνάκια. Εκείνος τους υπέδειξε να βρουν Γέροντα και να του κάνουν υπακοή διότι διαφορετικά δεν θα μπορέσουν να προκόψουν στην καλογερική. Και πράγματι βρήκαν δύο ευλογημένα γεροντάκια, αδελφούς κατά σάρκα, τους Πατέρες Ιωσήφ και Εφραίμ. Ο π. Εφραίμ επωνομαζόταν Βαρελάς επειδή κατασκεύαζε και επιδιόρθωνε βαρέλια. Σ' αυτούς υποτάχθηκαν πρόθυμα και ο Γέροντας Εφραίμ έκειρε μεγαλόσχημο μοναχό τον μέχρι τότε Φραγκίσκο και του έδωσε το όνομα Ιωσήφ.

Οι Πατέρες διακόνησαν πρόθυμα τα δύο Γεροντάκια, τους έκαναν αδιάκριτη υπακοή δεχόμενοι όλες τις δεσμεύσεις που προέρχονταν από αυτήν την συμβίωση. Έκαναν υπομονή, τους γηροκόμησαν και πήραν την ευχή τους. Όταν πιά έφυγαν και οι δυο τους για τον ουρανό ήταν ελεύθεροι να συνεχίσουν την πορεία τους χωρίς κανένα περιορισμό στην άσκηση και στην προσευχή. Ο Γέροντας Αρσένιος, αν και μεγαλύτερος, θεώρησε ικανότερο τον π. Ιωσήφ και του έδωσε την πρωτοβουλία. Υποτάχθηκε ταπεινά σ' αυτόν και δεν έκανε λάθος. Βγήκε πολύ κερδισμένος στην πνευματική ζωή.

Αρχίζει πλέον και για τους δύο μία σκληρότερη ζωή με μεγαλύτερη άσκηση, περισσότερους κόπους, εντονότερους πνευματικούς αγώνες. Τους ελκύουν οι πιο απόμερες σπηλιές, οι πιο άγριοι τόποι, που ημερεύουν όμως με την παρουσία τους, αφού μέσα τους αναπαύεται το Πνεύμα το Άγιον. Ρακένδυτοι και ανυπόδητοι περπατούν πάνω στα χιόνια, και κατοικούν χωρίς θέρμανση στις σπηλιές τους τις κρύες νύχτες του χειμώνα. Έχοντας μοναδική τους ελπίδα το έλεος του Θεού και την κραταιά σκέπη της Παναγίας μας στερούνται όλες τις ανθρώπινες παρηγοριές. Περιέρχονται σαν τα ερημοπούλια του Θεού τους πιο ησυχαστικούς τόπους του Άθωνα και ασκούνται μέσα στις πιο ακραίες καιρικές συνθήκες.

Δεν τους τρομάζουν τα άγρια στοιχεία της φύσης, μήτε οι αδυσώπητοι ραβδισμοί που δέχονται καθημερινά από τους δαίμονες, ούτε η αδιαφορία κάποιων αδελφών τους, που δεν τους καταλαβαίνουν και τους θεωρούν πλανημένους. Αποφάσισαν να πολεμούν στην πρώτη γραμμή του πυρός και δεν υποχωρούν μπροστά σε οποιαδήποτε αντιξοότητα. Τους διακρίνει η βία και η γενναιότητα, αφού γνωρίζουν καλά ότι ο παρών βίος δεν είναι ανάπαυση και χαρά, αλλά διαρκής και αιματηρός αγώνας με τα πονηρά πνεύματα. Σκοπός τους να περάσουν με καλή απολογία το γεφύρι του θανάτου και να βρεθούν στην αντίπερα όχθη, στην Χώρα των Ζώντων, στην αληθινή ζωή.

Ο μακάριος Γέροντας με την πολλή άσκηση εξάγνισε τελείως τον εαυτό του και απελευθερώθηκε από τα πάθη. Το φαγητό του ελάχιστο και όσο του είναι απαραίτητο για να στέκεται στα πόδια του. Η σκληρή άσκηση και η στέρηση και των πιο αναγκαίων έφεραν γρήγορα τους καρπούς τους. «Εκ γάρ του καρπού το δένδρον γινώσκεται»^[6]. Πολύ σύντομα το εκλεκτό δένδρο που ονομάζεται Ιωσήφ Ησυχαστής καρποφόρησε πλούσια και έδωσε γλυκύτετους καρπούς. Μιλάμε για τις εξαιρετες ψυχές που ήλθαν και αναπαύθηκαν κοντά του και με την φωτισμένη καθοδήγησή του πρόκοψαν στην πνευματική ζωή και εμεγαλύνθησαν. Ύστερα μεταφυτεύθηκαν όπου τους κάλεσε η Πρόνοια του Θεού, ρίζωσαν βαθιά και «εποίησαν καρπόν εκατονταπλασίονα»^[7].

Η ευλογημένη συνοδεία του αυξανόταν προοδευτικά και σε αριθμό μελών αλλά προπάντων σε ποιότητα. Οι υποτακτικοί του δέχθηκαν να του κάνουν υπακοή μέχρι θανάτου, ακολούθησαν κατά γράμμα το αυστηρό τυπικό του και όλοι τους προσπαθούσαν να μιμηθούν τον Μεγάλο Γέροντα στο πρόσωπο του οποίου έβλεπαν τον Θεό. Καθένας τους αγωνιζόταν στην προσευχή, στην αγρυπνία, στην σιωπή, στις νηστείες, στις κακοπάθειες, στην καθαρότητα των λογισμών, κυρίως όμως στην μεγάλη αρετή της υπακοής.

Θεωρούσαν πνευματική μοιχεία το να κάνουν το παραμικρό χωρίς να πάρουν την

ευλογία του Γέροντα. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι είχαν διαφορετικά σώματα αλλά μία ψυχή, ένα φρόνημα. Μία θαυμαστή ενότητα τους χαρακτήριζε που ήταν στέρεα θεμελιωμένη στον κοινό σκοπό τους, και στην ταπείνωση και την άδολη αγάπη που πλούσια είχαν μεταξύ τους. Σε τέτοιες ψυχές αναπαύεται το Πνεύμα του Θεού και έρχεται η Χάρις του Θεού να αναπληρώσει τα ελλείποντα και να κάνει κατορθωτά όσα η ανθρώπινη αδυναμία δεν μπορεί να νικήσει.

Τις μεγάλες δωρεές της Θείας Χάριτος τις γεύονταν όλοι τους, σχεδόν καθημερινά, και η πνευματική αυτή αίσθηση ήταν η απόδειξη ότι η πορεία που τους χάραξε ο σοφός και διακριτικός Γέροντάς τους ήταν γνήσια και αληθινή. Γι' αυτό του έκαναν τέλεια υπακοή και αισθάνονταν ότι ζούσαν όλο και υψηλότερες καταστάσεις, ότι τους οδηγούσε ο συνετός Γέροντάς τους «από δόξης εις δόξαν» [8]. Δεν άφηναν όμως καθόλου να περάσει από την σκέψη τους ο λογισμός ότι πέτυχαν κάτι από μόνοι τους ή ότι ήταν κάτι δικό τους. Είχαν όλοι τους την βεβαιότητα ότι δεν πετούν μόνοι τους, αλλά ανεβαίνουν ψηλά με τα φτερά του Γέροντά τους. Έτσι δεν είχαν λόγο να καυχηθούν για οποιοδήποτε χάρισμα διαπίστωναν στον εαυτό τους. Άλλωστε, κανένας δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι υπάρχει τέλος στην πορεία προς την τελειότητα. Ο Άγιος Ιωάννης, ο συγγραφέας της Κλίμακος το λέει καθαρά στον ΚΘ' λόγο του: «των τελείων η ατέλεστος τελειότης».

Ο Γέροντάς τους όμως, αν και δεν ήταν καθόλου εκδηλωτικός στο να τους επαινεί όταν κόπιαζαν χειρωνακτικά σε διάφορες υλικές εργασίες, δεν μπορούσε να κρύψει την χαρά και τον ενθουσιασμό του όταν διαπίστωνε πνευματικές προόδους. Τους αγκάλιαζε σαν στοργικός πατέρας και τους φιλούσε. Η αδιαφορία του περιοριζόταν στις υποθέσεις του κόσμου τούτου. Και αυτό γιατί δεν ήθελε να δένονται με τίποτε βιοτικό. Επιθυμούσε να είναι ελεύθεροι από αυτά για να περιπολεύει ο νους τους διαρκώς στα ουράνια σκηνώματα.

Όλα τα πνευματικά του παιδιά νοσταλγούν τα χρόνια που πέρασαν κοντά του, παρά τις δυσκολίες και την αυστηρότητα της ασκητικής τους ζωής. Ο μακάριος Γέροντας ήταν, και εξακολουθεί να είναι γι' αυτούς που βρίσκονται ακόμη εν ζωή, η τιμή και ο στέφανός τους. Εκείνος που πρόθυμα σήκωσε όλα τα βάρη τους για να μπορέσουν ν' ανέβουν στο δυσανάβατο όρος της θεώσεως και να επιτύχουν την ένωσή τους με τον αληθινό Θεό. Μιλούν γι' αυτόν με μια ιδιαίτερη αγάπη, ένα απέραντο σεβασμό, μια ολόθερμη ευγνωμοσύνη. Δεν λησμονούν την εύλαλη σιωπή του, την χάρη των λόγων του, την δύναμη της προσευχής του, τον διορατικό νού του, την φωτεινότητα του προσώπου του μετά από την ολονύχτια, καρδιακή προσευχή του.

Ένας που δεν γνωρίζει τα μυστικά της πνευματικής ζωής δυσκολεύεται να

καταλάβει πως ήταν δυνατόν άνθρωποι που ζούσαν σε τέτοιες δύσκολες συνθήκες να είναι ευχαριστημένοι από αυτόν τον τρόπο ζωής. Αυτοί όμως είναι οι αγγαυοί καρποί της υπακοής! Οι υποτακτικοί του π. Ιωσήφ στερούνται σχεδόν τα πάντα και διά να υξοικονομήσουν το παξιμάδι τους και το λιγοστό αλεύρι, με το οποίο έκαναν χυλό για το φαγητό τους, κατασκευάζουν διάφορα εργόχειρα, σκούπες και γλυπτά από ξύλα. Πολλές φορές μάλιστα ζούν από τις ελεημοσύνες των Μοναστηριών και κάποιων από τον κόσμο που τους έστελναν τρόφιμα και χρήματα.

Και όμως είναι ευτυχισμένοι και πραγματικά μακάριοι. Αισθάνονται ευγνωμοσύνη και για τις πιο ασήμαντες ακόμη εξυπηρετήσεις και ανταποδίδουν με θερμή προσευχή. Καθώς ο Γέροντάς τους δεν ανεχόταν ούτε την παραμικρή σπατάλη τους έμαθε την οικονομία. Έτσι, αν και ήταν πάμπτωχοι, είχαν την δυνατότητα να κάνουν και υλική ελεημοσύνη για να μην υστερούν στο καθήκον της αγάπης προς τον πλησίον. Πνευματική ελεημοσύνη έκαναν καθημερινά με την προσευχή τους και ο Γέροντας επιπρόσθετα διακονούσε όσους του ζητούσαν βοήθεια και στήριξη με τις επιστολές που ακούραστα έγραφε.

Η Παναγία, που υπερβολικά αγαπούσε ο Γέροντας Ιωσήφ, του υποσχέθηκε ότι δεν θα τους αφήσει και κράτησε στο ακέραιο την υπόσχεσή της. Ζούσαν πάντα κάτω από την υψηλή της προστασία. Η ζωή τους ήταν γεμάτη από θαυμαστά γεγονότα θείας αντιλήψεως, ιδιαίτερα στις μεγάλες στερήσεις και δοκιμασίες.

Όλες αυτές όμως οι κακοπάθειες και οι ταλαιπωρίες, που υπερβαίνουν τα όρια των ανθρωπίνων αντοχών και δυνατοτήτων, απέβλεπαν σε ένα υπέρτατο σκοπό, που αναμφισβήτητα είναι η καρδιά του ασκητικού ιδεώδους στην Ορθοδοξία μας. Όποιος πέτυχε αυτόν τον σκοπό έγινε πραγματικός μοναχός. Μιλούμε για την απόκτηση της αδιάλειπτης νοεράς προσευχής. Καθώς ο Γέροντας Ιωσήφ ήταν εμπειρότατος διδάσκαλος της νοεράς προσευχής, αφού ήταν ο ίδιος κάτοχός της, την δίδαξε στους υποτακτικούς του.

Όλοι τους έγιναν εργάτες της ευχής έχοντας αδιάλειπτη μνήμη Θεού. Δεν σταματούσε ποτέ να λέγεται η προσευχή «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με» μέσα στην καρδιά τους. Στις ακολουθίες, κατά την διάρκεια των διαφόρων εργασιών, ακόμη και κατά τις ώρες του ύπνου. Ο μακάριος Γέροντας τους δίδαξε πως θα καθαρίσουν τον νου τους από τους εμπαιθείς λογισμούς για να ενωθεί με την καθάρη από τα πάθη καρδιά τους, και έτσι να έχουν μέσα τους την αδιάλειπτη νοερά εύχή.

Γρήγορα ο π. Ιωσήφ έγινε παντού γνωστός ως νηπτικός πατέρας και πλήθος πιστών έρχονταν κοντά του για να τους διδάξει την ευχή. Όχι μόνο Έλληνες αλλά και αλλοδαποί. Πολλές φορές μάλιστα, βλέποντας την λαχτάρα των ξένων

μέμφεται την αδιαφορία των δικών μας. Γευόμενος ο ίδιος καθημερινά τα μεγάλα δώρα της ευχής προσφέρει τον πλούτο της πείρας του σ' όσους αναζητούν πνευματική καθοδήγηση.

Η ψυχή όμως του μακαρίου Γέροντα κατοικούσε στο οστράκινο σκεύος που λέγεται σώμα και υπόκειται στους νόμους της φθοράς. Όσο περνούν τα χρόνια γίνονται όλο και πιο έντονα τα σημάδια που άφησαν επάνω του οι διάφορες κακουχίες στις οποίες υποβλήθηκε εκούσια για την αγάπη του Χριστού. Πολλές και διάφορες ασθένειες τον ταλαιπωρούν αφάνταστα και βλέπει πως βαδίζει προς το τέλος. Δεν τον φοβίζει ο θάνατος, αντιθέτως τον λαχταρά, τον περιμένει με πόθο και προσδοκία. Τα λόγια του Αποστόλου Παύλου «εμοί το ζην Χριστός και το αποθανειν κέρδος»^[9] τον συγκινούν ιδιαίτερα καθώς εκφράζουν και τα δικά του χριστοκεντρικά βιώματα.

Η επιθυμία όμως του θανάτου ισχύει μόνο για τον εαυτό του. Για τα καλογέρια του σκέφτεται πολύ διαφορετικά. Βλέποντας ότι δεν αντέχουν στις καιρικές συνθήκες που επικρατούν στις σπηλιές της Αγίας Άννης και υποφέρουν από διάφορες ασθένειες, αποφασίζει να κατέβουν χαμηλότερα, στην Νέα Σκήτη, όπου εγκαταστάθηκαν το 1951. Ο καλός στρατηγός ξέρει να κάνει τις απαραίτητες υποχωρήσεις προκειμένου να μην χαθεί η μεγάλη μάχη. Έχοντας το προορατικό χάρισμα γνωρίζει ότι η Πρόνοια του Θεού επιφυλάσσει στους υποτακτικούς του μεγάλη αποστολή στην μελλοντική πορεία αναγέννησης της Αθωνικής πολιτείας. Προαισθάνεται ότι κοντά τους θ' ακουμπήσει όλο το Άγιον Όρος, αφού θα γίνουν οι πόλοι έλξεως πολλών νέων μοναχών, εργατών της νοεράς αδιάλειπτης προσευχής. Για να μπορέσουν λοιπόν ν' ανταποκριθούν σ' αυτήν την αποστολή θα πρέπει να είναι υγιείς.

Στον εαυτό του όμως δεν δείχνει ελεος. Δεν λογαριάζει τις αρρώστιες, και προπάντων την καρδιακή ανεπάρκεια, που ήταν σε προχωρημένο στάδιο και τον δυσκόλευε πολύ στην αναπνοή. Βιώνοντας τον πόνο όλο και περισσότερο γίνεται πολύ ευαίσθητος στον πόνο των συνανθρώπων του και ευσπλαχνικός. Συμπάσχει και συμπονεί όλους αδιακρίτως. Μέσα στην αγαπώσα καρδιά του χωρούν οι πάντες.

Όσο πλησιάζει το τέλος κατανοεί όλο και περισσότερο την ματαιότητα της ζωής αυτής και εντείνει τις προσπάθειές του για να προετοιμασθεί για το ταξίδι του προς την αληθινή πατρίδα όσο γίνεται καλύτερα. Τις τελευταίες σαράντα ημέρες της ζωής του τρέφεται καθημερινά με τον «άρτο της ζωής». Κοινωνεί των Αχράντων Μυστηρίων με «πόθο ζέοντα», με συντριβή και λαχτάρα έντονη για τον Κύριό του, την πηγή της ζωής. Την βαριά ασθενούσα σάρκα του παρηγορεί με λίγο φρούτο. Αυτή είναι τώρα η καθημερινή τροφή του.

Οι υποτακτικοί του, αφού ο ίδιος δεν δέχεται ιατρική βοήθεια, γνωρίζοντας καλά ότι «το τέλος εγγίζει» προσπαθούν με πλάγιους τρόπους να του προσφέρουν βοήθεια. Του φέρνουν τον γιατρό και του τον παρουσιάζουν ως τυχαίο επισκέπτη. Εκείνος όμως το αντιλαμβάνεται και τους αποτρέπει με ευγένεια: «Μήν κοπιάζετε παιδιά, δεν πρόκειται να μείνω. Από πόσο καιρό περιμένω αυτήν την ώρα! Μόνον εύχεσθε να μην εμποδίσει τίποτα την ελπίδα μου. Όσο καιρό ζει ο άνθρωπος, δεν μπορεί να αμεριμνήσει».

Ακόμη και στις έσχατες ώρες της ζωής του, στις οδυνηρές τελευταίες του στιγμές με τα θαυμάσια αυτά λόγια του διδάσκει και εμπνέει τους υποτακτικούς του δίνοντας ένα λαμπρό παράδειγμα προς μίμησιν. Ο μεγάλος αγωνιστής λυπάται πολύ που δεν μπορεί πιά να αγωνίζεται όπως πρώτα: «Κοντεύει η ημέρα μου να φύγω. Όπως έγινα δεν είμαι τώρα για τίποτα, ούτε μπορώ να αγωνιστώ άλλο».

Και το τέλος έφθασε όπως το είχε προείπει. Η Παναγία μας τον είχε πληροφορήσει σχετικά και κράτησε και πάλι την υπόσχεσή Της. Τα πνευματικά του παιδιά έχουν καταγράψει τις τελευταίες επίγειες στιγμές του μεγάλου Γέροντά τους. Από τις περιγραφές αυτές επιλέγουμε αυτούσια αυτήν του Προηγούμενου της Ιεράς Μονής Φιλοθέου Αγίου Όρους, αρχιμανδρίτου π. Εφραίμ:

«Το βράδυ εις την αγρυπνίαν της Κοιμήσεως της Παναγίας μας ο Γέροντας συνέψαλλε όσον ηδύνατο με τους Πατέρας. Εις την Θεϊαν Λειτουργίαν την ώραν που εκοινωνήσε τα Άχραντα Μυστήρια είπε: «εφόδιον ζωής αιωνίου». Ξημέρωσε 15η Αυγούστου. Ο Γέροντας κάθεται στην μαρτυρική του πολυθρονίτσα στην αυλή του ησυχαστηρίου μας. Περιμένει την ώραν και την στιγμήν. Είναι σίγουρος διά την πληροφορίαν που του είχε δώσει η Παναγία μας, αλλά βλέποντας την ώραν να πέρνα και τον ήλιον να ανεβαίνει του έρχεται κάτι ωσάν στενοχώρια, ωσάν αγωνία διά την βραδύτητα. Είναι η τελευταία επίσκεψής του Πονηρού. Με φωνάζει και μου λέγει: - Παιδί μου, γιατί αργεί ο Θεός να με πάρη; Ο ήλιος ανεβαίνει και εγώ είμαι ακόμη εδώ! Βλέποντας εγώ τον Γέροντά μου να λυπείται και σχεδόν να αδημονή του λέγω με θάρρος: - Γέροντα μή στενοχωρήστε, τώρα εμείς θα κάνωμε «ευχή» και θα φύγετε. Εσταμάτησαν τα δάκρυά του. Οι Πατέρες, ο καθένας το κομποσχοίνι του και έντονον την ευχήν. Δεν επέρασε ένα τέταρτο και μου λέγει: - Κάλεσε τους Πατέρες να βάλουν μετάνοιαν, διότι φεύγω. Εβάλαμε την τελευταίαν μετάνοιαν. Έπειτα από λίγο εσήκωσε τα μάτια του υψηλά και έβλεπε επιμόνως επί δύο λεπτά περίπου. Κατόπιν γυρίζει, και πλήρης νηφαλιότητος και ανεκφράστου ψυχικού θαμβούς μας λέγει: - Όλα ετελείωσαν, φεύγω, αναχωρώ, ευλογείτε! Και με τις τελευταίες λέξεις έγειρε το κεφάλι του δεξιά, ανοιγόκλεισε δύο-τρεις φορές ήρεμα το στόμα και τα μάτια, και αυτό ήταν. Παρέδωσε την ψυχήν του εις χείρας Εκείνου τον οποίον επόθησε και εδούλευσεν εκ νεότητος»[\[10\]](#)

Αυτή η μεγάλη φυσιογνωμία, ο θεοφόρος Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής, ανέτειλε σαν φωτεινό αστέρι στον τόπο αυτό, μεσουράνησε στις πλαγιές του Άθωνα, ανέβηκε με την Χάρη του Θεού στην κορυφή του Αγίου Όρους και έδυσε στις υγρές σπηλιές του για ν' ανατείλει στην αιωνιότητα λάμποντας «ηλίου τηλαυγέστερον». Το φως που έχει τώρα δεν είναι υλικό, είναι το άκτιστο φως που παίρνουν όλοι οι Άγιοι από τον άδυτο «Ήλιο της Δικαιοσύνης» Ιησού Χριστό.

Από τον κόσμο της απάτης τον φθειρόμενο, βρέθηκε στον άφθαρτο κόσμο της Βασιλείας του Θεού, την οποία ο Θεός ετοίμασε για όσους Τον αγαπούν και τηρούν τις εντολές Του. Απολαμβάνει χωρίς τέλος την δόξα του Θεού, ζώντας μέσα στην άκτιστη Χάρη Του και πρεσβεύει για όλους μας προς Κύριον.

Δικαιούμαστε να «καυχώμεθα εν Κυρίω» για την μεγάλη πνευματική παρακαταθήκη που μας άφησε, και συγχρόνως νιώθουμε βαριά την ευθύνη της διαφυλάξεως και αξιοποιήσεώς της. Και αυτό θα το κατορθώσουμε εάν προσπαθήσουμε να μιμηθούμε την ασκητική του πρακτική. Ας μή λησμονούμε ότι ο χαρακτήρας της Ορθόδοξης πνευματικότητας είναι ασκητικός και η ησυχαστική μας παράδοση ο δρόμος που οδηγεί στην ένωση με τον Θεό. Σήμερα ο κόσμος υποφέρει διότι εξόρισε τον Θεό από την ζωή του και προσπαθεί να βαδίσει

αυτόνομα ένα δρόμο που δεν έχει αιώνια προοπτική. Τα υλικά αγαθά με αφθονία προσφέρονται στον σύγχρονο άνθρωπο χωρίς όμως να μπορούν να καλύψουν το πνευματικό μέρος της υπάρξεώς του. Η ψυχή πάσχει και οδυνάται καθώς εναγώνια ζητά τον Θεό που είναι η ανάπαυσή της.

Ο Γέροντας Ιωσήφ με την ζωή του μας δείχνει τον δρόμο ώστε να συναντήσουμε τον Θεό και να ενωθούμε μαζί Του πραγματώνοντας έτσι τον ανθρώπινο πόθο για ευτυχία και βιώνοντας τον αληθή προορισμό μας που είναι η πορεία από το «κατ' εικόνα» στο «καθ' ομοίωσιν».

Όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Όσιος Γέροντας: «Ο εδικός μας αγώνας είναι να καταφρονήσωμεν... όλα... τα της παρούσης ζωής... να αγαπήσωμεν εν όλη ψυχή και καρδιά τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν και την γλυκυτάτην Αυτού Μητέρα... και διαπεράσαντες τον κλύδωνα αυτής της ζωής, αχώριστοι εκείθεν να είμεθα απ' αυτών· ενορώντες την απόρρητον δόξαν και τα άρρητα κάλλη εκείνα όπου διά τους αγαπώντας και υποδέοντας ητοιμάσθησαν».[11]

Αμήν. Δι' ευχών του.

(Συνεχίζεται...)

Παραπομπές

2. Εισήγηση στην ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στις Λεύκες Πάρου στις 27 Αύγουστου 2006.
3. Έκφρασις... σελ. 218. (Οι περισσότερες παραπομπές στις επιστολές του Γέροντος Ιωσήφ αναφέρονται στην έκδοση της Ιεράς Μονής Φιλοθέου: «ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΙΩΣΗΦ ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ» Έκδοση Γ', Άγιον Όρος, 1985).
4. Ιωάνν. Δ', 12.
5. Ρωμ. Η', 18.
6. Ματθ. ΙΒ', 33
7. Λουκά Η', 8.
8. Β' Κορ. Γ', 18.
9. Φιλιπ. Α', 21.
10. Έκφρασις... σελ. 23,24.

11. Έκφρασις..., σελ. 263.